

BEVRI

Herinneringen aan 8 mei 1945,

De Berlagebrug vormde op 8 mei 1945 het decor van de bevrijding van Amsterdam. De Engelse en Canadese geallieerden trokken via deze brug de stad binnen en werden verwelkomd door duizenden juichende en dansende Amsterdammers. Jos Wiersema (54) verzamelde hun ervaringen.

MARIANNE LAMERS

OP 7 MEI 2005 werd de intocht van veteranen over de Berlagebrug voor het laatst gehouden. Om de herinnering levend te houden – en met het 75-jarige bestaan van de brug in het verschiep – deed Jos Wiersema vorig jaar een oproep aan Amsterdammers die getuige waren geweest van de intocht van de geallieerden over de Berlagebrug in 1945.

Hij vroeg hen een kort verhaal te schrijven over hun ervaringen van die dag. “Tot mijn grote verbazing kreeg ik dertien reacties. Dertien mensen die aanwezig waren op en rond de Berlagebrug om de bevrijders van Amsterdam te verwelkomen. Zij zetten in weinig woorden een prachtig beeld neer hoe het op die bevrijdingsdag geweest was.”

Hoewel in 1952 geboren, heeft Wiersema altijd al iets met de Tweede Wereldoorlog gehad. En hij is een ‘zuidfreak’. Wiersema bracht zijn jeugd door in de Rivierenbuurt en opende vier jaar geleden een website over de Rivierenbuurt: www.zuidelijkewandelweg.nl. Hier opende hij enkele maanden geleden ook de speciale bevrijdingsdagpagina met persoonlijke verhalen, impressies, foto's en gedichten van stadsdich-

ters Paul Gelling en Karel N.L. Grazell over de intocht van de geallieerden over de brug.

Bij het opbouwen van zijn website over de Rivierenbuurt kwam Wiersema er met behulp van verhalen van (oud-)buurtbewoners achter welk drama zich in zijn buurt had afgespeeld. Wiersema: “In de jaren dertig vluchtten veel Duitse Joden naar Nederland om aan het nazi-bewind te ontkomen. Velen van hen vestigden zich in deze buurt. Ook Anne Frank en haar familie. Van de zeventienduizend Joodse buurtbewoners in de Rivierenbuurt zijn er dertienduizend vermoord.”

Als kind kreeg Wiersema niet veel mee van de oorlogsjaren. Mensen vertelden er liever niet over. De enige stille getuigen waren de met witte verf geschilderde huisnummers die nog steeds zichtbaar zijn op sommige huizen. Wiersema: “Die werden door de bezetter aangebracht om ook 's nachts in de verduisterde straten bij de juiste huizen te kunnen binnenvallen.”

Op 4 mei 1945 werd de capitulatie getekend. Dit betekende echter nog geen feest. Amsterdammers moesten geduldig zijn en nog vier dagen wachten voordat het feest

echt kon losbarsten: pas op 8 mei zou de grote troepenmacht van de geallieerden Amsterdam binnen trekken.

En dat betekende wachten, lang wachten. Bovendien bleef de situatie in Amsterdam ook na de capitulatie gevaarlijk, omdat de Duitse bezetter weigerde zich over te geven. Een dag voor de intocht, op 7 mei, vielen op de Dam nog tweeëntwintig doden en meer dan honderd gewonden toen soldaten van de Kriegsmarine op de feestende menigte begonnen te schieten. Dit maakte de feestvreugde en de opluchting er de dag daarna echter niet minder op.

TOCH WAS HET niet voor iedereen feest. De hongerwinter had vele levens geëist en als gevolg van de Jodenvervolgingen had de stad tien procent van haar inwoners verloren. Amsterdammers die tijdens de oorlog aan de kant van de Duitsers stonden, moesten dat na de bevrijding bezuren. ‘Moffenmeiden’ werden kaalgeschoren en NSB'ers werden opgepakt.

Hadden deze zich vijf jaar daarvoor – op 15 mei 1940 – nog verzameld op de Berlagebrug om de Duitse troepen te verwelkomen,

nu was de brug het decor van de intocht van de geallieerden. Helden waren het. Zo schrijft Piet van Rossum in 1945 aan zijn vriendin: ‘Je hebt toch zeker ook wel zoo'n stoere Canadees omhelsd, liefste, al was het alleen maar uit dankbaarheid voor alles wat zij gedaan hebben om ons te verlossen van het gehate Nazidom.’

Het was een groot feest op straat. Max van der Glas: ‘Op weg naar de Amstellaan was het één juichende en hossende massa van mensen die de intocht van de “Canadezen” wilden meemaken.’

Kitty Vermist-Boermans kan zich vooral de Canadese soldaten nog goed voor de geest halen, maar werd te klein geacht om wat te eten te krijgen van de soldaten, laat staan om mee te mogen op een van de tanks: ‘Maar ik, met mijn dertien jaar en jaren groeiachterstand, oogde als hooguit negen. Dus op mijn bedelvroeg gleed een blik over mijn schamele gestalte en werd het verzoek afgewezen: *No, too little.*’

Lilian Westendorp van Delft had meer geluk: “Ik mocht in de eerste tientonner of zo iets voorin om de weg te wijzen. Ik had en heb altijd wat met rechts en links, dus we gingen vaak verkeerd.”

‘Herinneringen met bijsmaak van leed’

Max van der Glas:

Mijn eerste herinnering gaat dan terug naar de avond voor het officiële nieuws van de bekendmaking. 's Avonds rond de klok van acht werden twee buurmeisjes uit het benedenhuis op nr. 34 naar buiten gesleept en kaalgeschoren, en daarna met teer ingesmeerd. Dit omdat zij het met de Duitsers gehouden zouden hebben. De volgende morgen lagen de haren nog in de goot toen wij er langs liepen. Op weg naar de Amstellaan was het één juichende en hossende massa van mensen die de intocht van de ‘Canadezen’ wilden meemaken.

Ik zelf liep naar de hoek van de Amsteldijk. Daar werd muziek gemaakt en allerlei bekende liedjes gezongen, er werd gedanst, gehost, gezoend en iedereen liep te lachen. De intocht op zich was één grote happening, en iedereen, van jong tot oud, probeerde op de legerwagens te klimmen en daarop mee te rijden.

Het bietsen van sigaretten en chocola was ongelooflijk populair tijdens deze intocht. Tot weken daarna was het sigaretten roken met ‘bukshag’ (op straat opgeraapte peuken en weer tot sigaretten gerolde tabak) normaal. Bijna ieder kind zocht de peuken voor zijn ouders en wat was je trots al je thuis kwam met enkele peuken! Heerlijke herinneringen die toch met 'n bijsmaak van leed in mijn geheugen gegrift staan.

De Noorder Amstellaan (nu: Churchillaan) op 8 mei 1945.

FOTO J.M. BAKELS

Een pop met touw om de nek, een NSB'er voorstellend, in de Trompenburgstraat.

FOTO J.M. BAKELS